

ฟ้าทะลายโจร (*Andrographis paniculata*)

ฟ้าทะลายโจร จัดเป็นสมุนไพรท้องถิ่นของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากรายงานผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สรุปได้ว่า สารสกัดจากใบฟ้าทะลายโจร มีสารสำคัญที่มีฤทธิ์รักษาโรคเป็นสารกลุ่ม diterpenoid lactones ได้แก่ andrographolide (AP), 14-deoxy-11,12-didehydroandrographolide (14-deoxy-11,12-didehydro-AP), neoandrographolide (neo-AP) และ 14-deoxyandrographolide (14-deoxy-AP) เป็นต้น และสารกลุ่ม polysaccharides (arabinogalactan 109 kDa)

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา

มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาที่สนับสนุนการใช้ในโรคหวัดธรรมดา ได้แก่

1. **ฤทธิ์แก้ไอ (antitussive):** การศึกษาในหนูตะเภาพบว่า สาร arabinogalactan (109 kDa) มีฤทธิ์แก้ไอ
2. **ฤทธิ์ต้านการอักเสบและแก้ปวด (anti-inflammatory and analgesic):** การศึกษาในหนูขาวพบว่า สารสำคัญที่ออกฤทธิ์คือ andrographolide และ neoandrographolide
3. **ฤทธิ์ต้านเชื้อไวรัสที่ก่อเกิดโรค เช่น ไข้หวัดใหญ่ (influenza A)** เป็นการศึกษาในหลอดทดลอง โดยสารที่ออกฤทธิ์คือ สารกลุ่มแลคโตน
4. **ฤทธิ์กระตุ้นระบบภูมิคุ้มกัน:** การศึกษาในหลอดทดลองพบว่า สาร andrographolide เป็นสารที่มีฤทธิ์กระตุ้นระบบภูมิคุ้มกัน โดยกระตุ้นการสร้าง antibodies และ macrophage phagocytosis การเพิ่มจำนวนของ lymphocytes และการสร้าง interleukin-2 (IL-2)

ขนาดรับประทาน

ตำรับยาฟ้าทะลายโจรในงานวิจัยเกือบทั้งหมดจะเป็นสารสกัดฟ้าทะลายโจร ที่ประกอบด้วยสารสำคัญ andrographolide โดยระยะเวลารับประทานมีค่าเฉลี่ยประมาณ 5-7 วัน¹

- โรคติดเชื้อเฉียบพลันในระบบหายใจส่วนต้น (Upper respiratory tract infection: URTI) ขนาด 15.75 มิลลิกรัม (3 วัน)

- โรคหลอดลมโป่งพอง (bronchiectasis) ขนาด 225 มิลลิกรัม (14 วัน)

- โรคคออักเสบ/ทอนซิลอักเสบ (pharyngo-tonsillitis) ขนาดมากกว่า 1,200 มิลลิกรัม

แต่มีบางรายงานวิจัย ขนาดรับประทานต่อวันของสารสกัดฟ้าทะลายโจรจะเป็น 31.5-200 มิลลิกรัม ระยะเวลารับประทาน 3-10 วัน

- โรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ ปวดเมื่อย น้ำมูกไหล ขนาด 1.5-3 กรัม x 4 ครั้ง/วัน³

ยโสรรเภลัสซสาร

โรงพยาบาลโสร

ฟ้าทะลายโจร (Andrographis paniculata)

ฉบับที่ 18.2 / 63

อาการไม่พึงประสงค์^{2,3}

อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้ มีรายงานภาวะ serious hypersensitivities ที่พบ ได้แก่ anaphylactic shock anaphylactic reaction angioedema

ข้อห้ามใช้³ ห้ามใช้ในสตรีมีครรภ์และสตรีให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้

ข้อควรระวัง³

1. หากใช้ยาแล้วมีอาการผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดยาทันทีและพบแพทย์
2. หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้มีอาการชาหรืออ่อนแรง
3. หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วัน แล้วไม่หาย หรือมีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยา ควรหยุดใช้และพบแพทย์
4. ควรระวังการใช้ร่วมกับสารกันเลือดแข็ง (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
5. ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่กระบวนการเมแทบอลิซึมผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 1A2, CYP 2C9 และ CYP 3A4

ถึงแม้ว่าจะมีข่าวว่าทางกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการแถลงข่าวเกี่ยวกับการทดลองวิจัย "สารสกัดฟ้าทะลายโจร" ระบุว่าขณะนี้นักวิทยาศาสตร์ไทยจากหลายหน่วยงาน ได้ร่วมกันทำการวิจัยทดลองทางห้องปฏิบัติการเพื่อหายาด้าน COVID-19 โดยการนำกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนไทยสุขภาพดี 10 คน รับประทานยา "สารสกัดฟ้าทะลายโจร" และอยู่ในโรงพยาบาล 5 วัน จากนั้นเอาเซรั่มที่สกัดจากกลุ่มตัวอย่าง ไปใส่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) พบว่า "สารสกัดฟ้าทะลายโจร" ของประเทศไทย สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของไวรัสในหลอดทดลองได้ ซึ่งทางกรมการแพทย์แผนไทยฯ จะนำไปพัฒนาต่อยอดสู่ยาฆ่าเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ หรือ COVID-19 ในผู้ป่วยต่อไป ซึ่งการศึกษานี้ถือได้ว่าเป็นการศึกษาครั้งแรกที่ทดลองใช้ "สารสกัดฟ้าทะลายโจร" กับ COVID-19 แต่นั่นคือการศึกษาในหลอดทดลองเท่านั้น

ยังไม่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ของฟ้าทะลายโจรในการป้องกันหรือรักษาโรคที่เกิดจากเชื้อ COVID-19 แต่ฟ้าทะลายโจรมีข้อมูล ที่สนับสนุนการใช้ป้องกันและรักษาอาการที่เกิดจากหวัดธรรมดา(common cold) เช่น อาการไอ เจ็บคอ มีไข้ ฉะนั้น ขอให้คนไทยอย่า ได้มีการกักตุนยาฟ้าทะลายโจร จนทำให้ผู้ป่วยจากโรคหวัดธรรมดาไม่มี ฟ้าทะลายโจรใช้ หรือมีราคาที่สูงขึ้นมา

เอกสารอ้างอิง;

1. บทความเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.เข้าถึงได้จาก:<https://www.pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/484/>
- 2.ฐานข้อมูลศูนย์เฝ้าระวังความปลอดภัยด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา [เข้าถึงเมื่อ10 มีนาคม2563].เข้าถึงได้จาก: <http://thaihpvc.fda.moph.go.th>
3. บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ.2562 (17 เมษายน 2562);ภาคผนวก 5,ฟ้าทะลายโจร น.280